

Le Chef malade et le Devin

Wúro naáru wɔɔjɔ ná. Wúro umú wɔɔjɔ né, nge waabá wánnyaadí páá. A nyáábá nna bánílám tilí ríja bawí, bawáázi yi, bawáázi yi, wúro tawáa. Nge bú naáru we ɔeelí, bányáa yi sisi : Kusiwúroyɔ. Nna ge wíre waazúu isée ijaa, nge sisi : baabá, lénlé bijɔɔ ɔ́ né, méndɔ́é ɔeelí na mɔ́góni. Nge caá sisi : óo, lénlé nblé, isi aa, méndɔ́é tilí cáádi ɔeelí. Nge caá sisi : Bilá? Isi íj, amá si mɔ́ɔ́ né, íbá inyára ma furuú kúbɔnbɔnbɔ́ngi bika moyuú mabáa. Nge baanyára yi furuú kúbɔnbɔnbɔ́ngi, a nyáána Kusiwúroyɔ báana furuú né, kilé kubá ge kínduú ade ɔ́, bika kínlari pɛɛ..., bika íbáana yoo, ndánnáa lrú, amá furuú ge nyánnáa. Weezelí ivuruú íbáa né, nge wɔɔgbɔ́o níbááwu íbamáa, íbamáa, Kusiwúroyɔ bamáa ídée níbááwu, nge ídée níbááwu kum kúlá bolíni, a kuuyu, kífé, a kuuyu, kífé, bika íbá íbamáa nujé wéndɔ́é bika waatanbá waasi lénlé wéndɔ́é né, waabá wéndɔ́é ge. Íbamáa bilé né ge wíre né, waana Wolú, nge Wolú sisi : kúbɔní nyéndɔ́é lé, nge sisi : óo, méndɔ́é cé ɔ́ na mɔ́góni, nge Wolú sisi : kpɔɔ ma ndu nyédée furuú-daá, nge Kusiwúroyɔ weezelí yi idu ivuruú-daá. Íbamáa, íbamáa né ge waana Cekire, Cekire sisi : óo, kúbɔní nyéndɔ́é lé, sisi : aa, méndɔ́é cé na mɔ́góni, nge ílé sisi : kpɔɔ ma ndu nyédée furuú-daá, nge Kusiwúroyɔ weezelí Cekire idu ivuruú-daá bika íbáana ki bilé. Íbamáa, íbamáa né ge waana Bɔɔɔɔɔni ɔ́ɔɔ, bika ivuruú wáníbá buní yi báádi, nge Bɔɔɔɔɔni sisi : kúbɔní, nyéndɔ́é lé, nge sisi : aa, méndɔ́é cé na mɔ́góni, nge kilé sisi : aa, kúbɔní lé bijɔɔ ɔ́ né, asée nyógbɔ́o ma ndu nyóvuruú-daá. Nge Kusiwúroyɔ weezelí Bɔɔɔɔɔni ɔ́ɔɔ idu ídée furuú-daá, bee wángáɔ́u Wolú, wángáɔ́u Cekire, waangáɔ́u Bɔɔɔɔɔni. Íbamáa, íbamáa né ge sisi : aayí, óo, lénlé bijɔɔ ɔ́ né, a leleɔ́ máníj málí téédí, mídée téédíwá, mádándandilí ti; waabá wéndɔ́é né, bideké íbá inyí lénlé wéndɔ́é né. Nna ge waana Guru-ngúru, nge kilé kubózi yi sisi : óo, kúbɔní nyéɔ́é lé, isi méndɔ́é cé na mɔ́góni, nge Guru-ngúru sisi : óo, nyóvuruú wánílám yíni, tífe, ntɔkpɔɔ ma ndu nyédée furuú-daá? Nge sisi : aa, bínlám yíni, nge kilé sisi : aa, mós mónboɔ́, nge wɔɔɔkpówú kilé ɔ́ɔɔ idu ídée furuú-daá. Iriké nblé, íbáana bíríja bínduú bilé pɛɛ..., bika íbamáa. Íbamáa, íbamáa né ge wɔɔgóni ikálu téédí natírí-rɔ. Waagálu téédí tum turɔ bilé né ge sisi : aa, téédí tuna asée máázúu ti mobó mɔ́jɔ tidaá. Nge sisi : tɔɔ, a igóm wɔɔgóni, le ge wánzúu, wúro-dée ge wánzúu, nge wɔɔbózi basuná yi wúro-dée. Tɔɔ, baazuná Kusiwúroyɔ, wúro-dée né, nge wɔɔbózi wúro-rɔɔzi, nge sisi : aayí, wúro na idi. Baazuná yi bité né ge asée wúro wánnyaadí nblé, fifini wáníbá bití, wíre wángána ílé, weezuú kúɔmúu ge bínbá bika. Nna né, uráa waana Kusiwúroyɔ né, belé banyi sisi : bɔɔgbɔ́o alífáa kífalú si ikóni íbée kudondú; asée ílé waabá ikéɔ́e iditíja ídée kéɔ́é ge. Kuuyu nuvoowú né, asée

ivélewá wɔɔgbɔɔná téédí-daá wúro umú bilé belé sɪ balá ɔɔɔɔɔká. Nge kuuyu nuvoowú né, ivélewá weedíízi ɔamá bedée kúɔɔní-dée ɔɔwe bánɔmatí sɪsɪ : ée, ɔédée wúro, úú..., ɔɔɔɔgbɔɔ alífáa naáru sinje sɪ ɪbée yɪ. Kuɔján kuyu né ge Wolú sɪsɪ : kúɔɔní, ɪsɪ ɪɔ, ɪsɪ bátólú ma, mée ɔí waadála, nge baadúlú Wolú, Kusɪwúroyɔɔ waadúlú Wolú, Wolú ɪlú, káma beejele Kusɪwúroyɔɔ ɔáj ge ɪna ɪdée zamɔɔ. Tɔɔ, ɪna kum né, a Wolú waalú koloná, na ɪsúv koloná, a waazúv ge wɔɔɔɔ ɔánáyɪ na ɔóóɪyááwá, na ɪlú ɪtɔsɪ ɔáj kífalú, bika wéndesi koloná, koloná, koloná. Ibamáa né, waáján ɪtála ivélewá beɪm bedée fárándí belé bediizée ɔáana-daá bánlám bidée faawú. ɔɔwe bánɔmatí sɪsɪ : ɔédée ɪba, múnú sɪsɪ : ɔɔɔɔɔɔná alífáa kífalú nbilé? Sɪsɪ : lénlé, ɪsɪ ɔo, ɔɔɔɔɔɔná alífáa kífalú sɪ ɪkúsi ɔédée wúro. Nge baaganáa sɪsɪ : ɔíyɪ, umú míní-míníyɔɔ kana, alífáawá ndí-ndí-ndí téédí tina turíja, baawú ɔsɔ ɔédée wúro badakúsi yɪ, ɔkɔjɔ ɪráa bawú, umú ɔsɪ ɪbuzɪ ná? ɪdandanbízi. Naáru sɪsɪ : ɔo, ɔíyɪ, ɪdannyɪ lé ɔsɔ ɔáázú né? ɔ́ɔɔnáa ɔsɔ ɔáábá ɔɪkpɔɔ wúro-dée kezeɔa ɔɔɔv niveyɔɔ-daá ɔɪkázú ɔédée luré kúɔɔɔɔɔ-daá tuwú kúɔɔɔɔɔ kuɔvú-daá né, ɔ́ɔɔnɪ ge umú sɪ ɪlá na ɪkpa ɪna, aasáa, ɔ́ɔɔnɪ ge sɪ kalá na kakpa ɪna. Kánbuzi? Luré tutɔja kánbuzi kasúv? Bánɔmatí bilé né, Wolú nɔgbamúv-daá páam; nge ɪlé weegbedí ɪkɔgbɔɔ koloná, koloná, koloná, koloná, ɪɔán ɪlɔ ɪkáɔsɪ. Tɔɔ, Wolú waadála né, nge ɪlé wɔɔgbɔɔ buríja ɪɔán ɪtɪ ɪféeri Kusɪwúroyɔɔ. Tɔɔ, kuuyu né, aayí, alífáawá belé ɔɔɔv bánlám bedée ɪlú, belé bánlám bedée ɪlú, belé bánlám bedée ɪlú bánwú. Nge belé ɔɔgbɔɔ buríja bilé bekéézɪ Kusɪwúroyɔɔ, nge ɪlé sɪsɪ : ɔɔwéya féyí, wúro, a ɪsɔɔ wɔɔɔ sɪsɪ : wángurúv, mídée wúro ge, wángurúv; amá háɪ modɔo kuyu kifé, na mabízi ɔɪtɪlɪ ɔkɔre wendé sɪ ɔɔɔv wúro né. Wolú ɪlé waáján ɪkánú tina turíja né, ɪlé waáján ɪkɔnɪ né, Kusɪwúroyɔɔ nɔgbamúv-daá wám. Tééwu weeve né, Cekire waáján ɪkurú né, sɪsɪ : kúɔɔní tulú ma, mée ɔí waadála. Nge baadúlú Cekire, baadúlú ɔe né, ɔɪbamáa ɔsɪ ge, ɔɪgbɔɔ kɪsɔɔ fee-fee, fee-fee, háɪ ɔɪɔ ɔɪkána luré na tuwú kúɔɔɔɔɔ kum, tuwú kúɔɔɔɔɔɔɔ kum, luré ɪɔwutáa ge kɔzɔje, ngú luré waabá ge ɔɪwála kpedí nbée ce na Sabaríja-dée-wórɔ. Tuwú kum weluú ge kɔgée, nge kubá kuwóro, ɪna ge baagázu wúro-dée kezeɔa. ɪlé waagáná bité né ge ɪlé wɔɔɔɔnɪ ɪféeri Kusɪwúroyɔɔ sɪsɪ : tɔɔ, Wolú waagánu kedée bilé né, toovonúm mɔsɔgɔjɔn né, máágáná luré ɔum, magáná tuwú kum, háɪ méébéén né, máágáná niveyɔɔ kem na wenbí bigée baagázu ɪna né. Bilé né, Kusɪwúroyɔɔ, asée ɔɪkurú ge, nge Kusɪwúroyɔɔ sɪsɪ : tɔɔ, bilé ge. ɔɔgbɔɔ sɪ bedée né ge Wolú sɪsɪ : aa, umú wónjowúv, nge Kusɪwúroyɔɔ sɪsɪ : aayí, mú ɔjɔ, ɔɔwórɔ né, nge baríja beegízi boofu yɪ. Baadála ge baana luré né, toovonúm luré ge fáya ɔde, nge baazɔn kpómɔɔ. ɔ́ɔna ge Cekire waagurú fee..., ɪlé ɪɔán ɪɔ ɪkézélí niveyɔɔ kem na kezeɔa, wúro-dée kezeɔa; bánlám ɪlúwá ɔoyózi batá bofu buríja ɔɔɔɔɔɔ ɪsɔɔdáa né. Nge Cekire weegézélí, Cekire waáján ɪkézélí fee... ɔján

igerenge ná kezeṇa na niveyóó né, óo, nge niveyóó waaján kotólí fii..., Cékire si ikpí niveyóó na cé aa lé, si ikpiná cé aa lé lím-daá póyi. Cékire waalá idilí ríṇa aa lé waawí, ínaamú ge Boodooní sísti : kúbóní we lé, bátúlú ma, médée díi waadála. Baaján batúlú Boodooní ge Boodooní wóodo kúdi né, háli lím-daá suv..., nge Boodooní wóogbóó lírí fii..., bika niveyóó bamáa, niveyóó bamáa, niveyóó si kángadalú lúré-daá ade né, aa Boodooní waaján ikpí ke cób. Nge Boodooní waagávaa niveyóó igerenge bíngalám kiridíqíqí lím-daá bulé, bínzúú bíngalí, bínzúú bíngalí háli kpaamí-ḡ. Waaján ikálíná nivéyóó na kezeṇa né, ícán ikpóó idú Kusiwúroyóó ndé, nge baaján bokógbóó níbááwu bokóni batála ḡaana. Baadála ḡaana né ge Kusiwúroyóó sísti : tóó, a lsóó weedísi cókóóre wendé lsóó waava umú né, ḡínbuzí ḡukúsi wúro na lsóó-dée yíko-daá, búdekée umú. Héyi, nge Kusiwúroyóó weegbedí ikpóó niveyóó kem na kezeṇa ikázúúná wúro-jó ḡaṇ-daá, ilé ifulú wenbí baalá ḡoomáálé né, waaján ifulú né, kezeṇa ícán kabísi wúro-jó. Kiivé né, aayí, wúro cécárám, weení idéndíi mótú né, woobulú mótú díi, héyi, baadánba ge bíngalám kídíím bóngónáa wúro wéndíi. Aayí, wúro cécárám, wúro waagurú. Tóó, ngú wúro umú tjóó bulé né, twná noozúu nakírí, kilé, tóó, a lrú si isí, si isí, a ḡé bidasi tá buté kpátáá, wúro umú wángusi lrú umú. Noozúu kum na lrú wánnyaadí ge baamá ḡugogoore héyi, héyi, lrú wéndéé nbulé yoo, lrú wéndéé nbulé yoo, a wúro umú waaján itála ge waama lrú-roozí noozúu kum, aayí, lrú wángurúv ge ícóó. Tóó, Kusiwúroyóó waagúsi wúro né, weebééṇ né, idatílí ṇṇíní si ilá ilé né, idatílí wenbí si íbá íféré Kusiwúroyóó na bimóó yi né. Nna ge sísti : Noozúu kina ge umú wóngbowúv icéle Kusiwúroyóó, idée kujóowu nbulé. Nge wóogbóó noozúu kum icéle Kusiwúroyóó, nge ilé wóogbóó isí. Nge wúro weevéeri yi wenbí nóó idée noozúu kum kínlám né, uráa ge kilé kíngusi, báa bíndém, bíndém ṇṇíní, a wóogbóó noozúu kum ge waaján umá lrú kujúú-ḡóozí ḡ, ilé wángurúv ge ícóó háli búzi kpakpanyo ḡḡḡ. Aayí, ína ge wúro waagurú bulé né, héyi, biibulú ivélewá tóníni-daá tówúv. Nnaamú ge beedérédiizi nuwoowú, beedíizi né ge sísti : óo, lénlé bijóó ḡ né, baagúsi wúro, ngú bem baanú sísti : Kusiwúroyóó wéngbém, tjóó ḡ né, asée bem beebééṇ yi, bocóṇ yi háli idée si ilú ikpé né, na bem balú níbááwu-daá bekégéti yi baku ína idée zamóó. Sáati wenkí bowe bánílám búdee lomaazé ḡḡḡ né, Wolú wónódóm idée kúbóní sísti : kúbóní, bátúlú ma, médée díi waadála. Tóó, Wolú ilé wándábisi ínaamú díi, kama ínaamú waabisi ilé tínbóówú. Wolú we ína ṇmaráa né, ilé waanú bulé sísti : baazú sísti : bedée kpém wíre, bengetí we níbááwu-daá baku we. Héyi, Wolú waadarágabisi ikpóó bulé iféeri Kusiwúroyóó na idée zamóó, nge ilé sísti : bulá? Wolú isi líṇ.

Aayí, ínaamú ge Guru-ngúru sísti : nówéya féyí, kúbóní bátúlú ma médée díi waadála, nge baadulú Guru-ngúru. Nge Guru-ngúru wóojóó ḡaṇ-daá ínaamú, ḡaṇ

ɪgɔɔ-daá ńnaamú kínbaá boɔwú, kínbaá boɔwú, kínbaá boɔwú, kínmaarí ɖuvuure ɖaɲ ɪgɔɔ-daá, kínmaarí ɖuvuure ɖaɲ ɪgɔɔ-daá, bika bóngɔnáa we kíɖíím na biríja né, boɔɔó kazɔɔó béndíi, ɪgɔma na ɪdée ńba boɔɔó kazɔɔó béndíi. Budé né ge Kusiwúroyó woobó ɪsúlu wúro na ɪdée awúro bíya ńbááwu sɪsɪ : aa, mójóó ɖó né, ceré méngbém, mána médée zamó ɖéngbém. Nge belé sɪsɪ : bilá? Kusiwúroyó sɪsɪ : úɲ. Nge wúro na ɪdée awúrobíya sɪsɪ : ńdándáɪ njóó cókó? Kusiwúroyó sɪsɪ : aa lé, méngbém. Tóó, baaján banú bilé né, káma baríja bóngɔni ku bikpedína ivélewá, a tééwu weevé, baríja bamuláana ku wúro bannú wenbí buwe né. Ivélewá waanú bilé né, nge baalá taataatúru: séézi, aguma, nyumé, babá balú ɪzá na ɪzá bidekéé na nuvoowú-daá-dée líidi ɖɔɖɔ sɪsɪ : a bigée baana Kusiwúroyó na ɪdée zamó, bacán baku we. Nge boobó baɖamáa ɪlé ɪna ɪdée zamó ńbááwu-daá. Tóó, ɖoo Guru-ngúru wɔɔgbó boɔwú báadi wúro-dée ɖaána-daá né, hálí Kusiwúroyó-dée táa-ɖɔ ge Guru-ngúru wooboná boɔwú nɔɔ ɖefee kɪsú, ɪɖacán ɪtulú boɔwú nɔɔ; nge kulóo kíkábɪsɪ. ńna ge sɪsɪ : kúɔɔni, médée tumére weedé, bilé né, asée ɖílá nííya ge. Nge Kusiwúroyó na ɪdée ńba beezée wúro, beezée wúro bité né ge sɪsɪ : tóó, hálí ceré asubáa-daá, tééwu sɪ kifé tééré, tééré bilé né, ɖɔngboɔwú ńbááwu. Aayí, nuvoowú-daá ge belé beeliriná boɔwú-daá ńnaamú, bacán bokóni hálí Kusiwúroyó-dée táa-ɖɔ. Baaján baacuvná né ge Guru-ngúru waaján kumá ɖó púb, boɔwú ɪcán kitéezi tulú bacán balú basú Kusiwúroyó-dée táa-ɖɔ, bika béngedée né, Guru-ngúru wángavaalí téedi wóngɔɔó boɔwú, ɪlé wángavaalí wóndóó, ɪlé wángavaalí wóndóó, bika batulú baluná cé. Kiivé né, ivélewá waadán bawú, hálí idaawú tánlaám, idaawú waalá, hálí kɪɖáani; baawú né ge boɔɔó bakábɪsɪ sɪsɪ : oo, wúro mányi ɪsɪ sinje ge nyédée ɪgɔma wéngbém geé. Nge ɪlé sɪsɪ : oo, ɖoo tééwu weevé né, tará tóó, mádátíli ti, ngú tóó, bigée kúɔɔnáa bilé né, bédénvéézi we burɔ ge tará teezi dóo hálí na sinje ɖádátúlú. Nge ivélewá sɪsɪ : Wúro, asée nbá ndulú bedée tará ge, bedée ɖóm woogúti bikíli sinje, nge baríja? Boobó batulú né, aayí, kogule maarée tíb, bínzúm, Kusiwúroyó na ɪdée zamó féwú, belé bóngboɔwú ńbááwu belé bakádala bedée. Baadala né ge Kusiwúroyó wɔɔjóó tíímm, nge sɪsɪ : tóó, ɖédée ńba, mídee mílálázi ma né, ɖóógó yúu ríiba wenkí sɪ ɖɪtasuná ɖádi né, kúnáa ɖó, ríiba kée kúɖumú, bee ki. Wenbí baagává ɖáa ɖó né, míríja mílálá tumére wendé né, mádándulí weení sɪ mejéle noozúu kina né. Mɔgbó mazú mádi? A mɔógbó mazú mádi, ngú mú mílálá na tumére, a ngú mééjéle mídálá naáru, mádánbá madulí weení sɪ mejéle yi né. Bilé né, míditɲa ibéeɲ weení ɪgéé wóngboɔwú noozúu kum né, ɪlé ikpóó. Héé, báa weení waabáazi urawú beɲɲi, Wolú waagbáazi ibéeɲ Boɔɔɔni, Boɔɔɔni waagbáazi ibéeɲ Guru-ngúru, Guru-ngúru ɖɔɖɔ waagbáazi kibéeɲ Cekire, bika Kusiwúroyó ɔɔó ɪwutáa. Tóó, sɪ babáazi yowú: ceení sɪsɪ : mɔó ge, ceení sɪsɪ : mɔó ge. ńna ge Kusiwúroyó sɪsɪ :

nɔwéya féyí, míríṅa, ɪzín ɔ́fɛɛ. Noozúu kúm án, mɛ́dénjelí kɪ lɾú wɛndé ɔ́, mɔ́ngbɔ́wúu kɪ ge mɔ́lɔ ɪsɔ́dɔ́áá, a kuján kɪngedím ge weení waaján itóózi ikpí kɪ né, a ngú kuzála ade ge weení woovolí selí né..., ɪlé ɪduná noozúu, bilé né mána mú ge yoo. Nge baalára bamílí, ńna ge Kusɪwúroyó weeviláázi noozúu kúm, nge weevíndi kɪ ɪsɔ́dɔ́áá ɔ́ fíwú.... Sáátɪ kúm báa weení ɪján ɪyíráa ɪɔ́máa, bándanvedí ɔ́má ɔ́, noozúu tekedi tá, bika babá bɛ́nvedí ɔ́má, bɛ́nvedí, bɛ́nvedí. Babamáa ɔ́má fedí bilé ge bugónɪ bitási né, óo, noozúu tekédi, nge beeyéle bebeéna ɔ́má, beeyéle bebeéna ɔ́má ngú Kusɪwúroyó ndé noozúu féyí, nabúru féyí. Sáátɪ wenkí Kusɪwúroyó wɔ́lɔ noozúu né ge ɪsɔ́ waaján ɪfáláázi umu noozúu kúm ɔ́, ɪsɔ́ waaján ɪfáláázi umu noozúu ɪcán ikpó kɪdée nɔ́zɪ ɪlá wɪlástɪ bika ikpó kɪdée kutoluú ɪlá urodúu; tífe ɔ́o wɪlástɪ na urodúu funvéyí, bɪdée wíre ɔ́m ge ɪsɔ́ waaján ɪlá urodúu na wɪlástɪ.